

Л ЛЕКСИЖОН

ПИСАЦА

У СРБОБРАНУ, 30.5.2024.

ПРИПРЕМИЛЕ

ДУЊА РАДОЊИЋ 5-2

ТЕОДОРЕ МАЦГАЉ 5-2

САДРЖАЈ Error! Bookmark not defined.

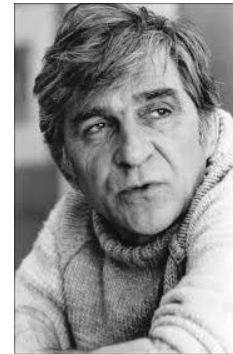
Мирослав Антић	3
Алекса Шантић	4
Александар Вучо.....	5
Бранислав Нушић	6
Бранко Радичевић.....	7
Бранко Ћопић	8
Војислав Илић.....	9
Вук Караџић	10
Горан Петровић.....	11
Гроздана Олујић	12
Густав Шваб.....	13
Данијел Дефо.....	14
Данило Киш	15
Дејан Алексић.....	16
Десанка Максимовић.....	17
<i>Стрепња</i>	17
Душан Васиљев	18
Душан Радовић.....	19
Иван Цанкар.....	20
Иво Андрић	21
Игор Коларов	22
Јован Јовановић Змај	23
Љубиша Ђокић	24
Марк Твен.....	25
Милица Стојадиновић Српкиња	26
Милован Глишић	27
Милован Данојлић	28
Милутин Миланковић.....	29
Михаило Петровић Алас.....	30
Пеђа Трајковић	31
Стеван Раичковић	32
Стеван Сремац.....	33

Мирослав Антић

Мирослав Мика Антић рођен је у Мокрину 14. марта 1932. године, а свој живот завршава у Новом Саду 24. јуна 1986. године. Основну школу започео је у Кикинди, а наставио у Панчеву. Био је српски песник и уредник. Поред књижевности, бавио се сликарством, новинарством и филмом.

Са само шеснаест година написао је своје прве песме. Живео је у Новом Саду. На дан своје смрти добио је награду која му је уручена у Скупштини Војводине.

Написао је око тридесет дела од којих су најзапаженија: „Плави чуперак“, „Гарави сокак“, „Насмејани свет“, „Шашава књига“.

ПЛАВИ ЧУПЕРАК

Чуперак косе обично носе
неко на оку,
неко до носа,
ал' има један чуперак плави
замисли где?
У мојој глави.

Како у глави да буде коса?

Лепо.
У глави.

То није мој чуперак плави
већ једне Сање из шестог 'а'.

Па шта?

Видећеш шта кад једног дана
чуперак нечије косе туђе
мало у твоју главу уђе,
па се умудриш,
удрвениш,
па мало – мало па... поцрвениш,
па грицкаш нокте

и кријеш лице,
па шаљеш тајне цедуљице,
па нешто куњаш,
па се мучиш,
па учиш – а све којешта учиш.

Измешаш роткве и ромбоиде.
Измешаш ноте и пирамиде.
Измешаш лептире и градове.
И спортове и ручне радове.
И тропско биље. И старе Грке.
И лепо не знаш шта ћеш од муке.

Сад видиш шта је чуперак плави
кад ти се данима мота по глави,
па од дечака – правог јунака
направи туњавка и неспретњака.

Алекса Шантић

Рођен је у Мостару, 27. маја 1868. где је провео већину живота и песничког стваралаштва, а преминуо је такође у Мостару, 2. фебруара 1924. године. Био је српски песник и академик. Пошто је живео у трговачкој породици, укућани нису имали довољно разумевања за његов таленат. Завршио је трговачку школу у Трсту и Љубљани, потом се вратио у Мостар.

Имао је два брата, Јефтана и Јакова, и једну сестру Персу, док му је друга сестра, Зорица, умрла још као беба. Највећа дела стварао је крајем 19. и почетком 20. века. Узори су му били српски писци Војислав Илић и Јован Јовановић Змај, а од страних је највише поштовао Хајнриха Хајнеа. У његовим песмама има емоционалног бола, родољубља, љубавне чежње и пркоса за национално и социјално угрожено српско народ. Године 1887. постао је сарадник „Голуба“, затим „Босанске виле“, „Нове Зете“, „Јавора“ и „Отаџбине.“

Његова најпознатија дела су: „Вече на шкољу“, „Остајте овдје“, „Емина“, „О, класје моје“...

ЕМИНА

Синоћ, кад се вратих из топла хамама,
Прођох покрај баште старога имама;
Кад тамо, у башти, у хладу јасмина,
С ибриком у руци стајаше Емина.

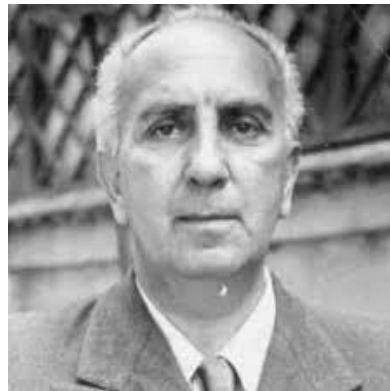
Ја каква је, пуста! Тако ми имана,
Стид је не би било да је код султана!
Па још кад се шеће и плећима креће. —
Ни хоџин ми запис више помоћ неће!

Ја јој назвах селам. Ал' мога ми дина,
Не шће ни да чује лијепа Емина,
Но у сребрен ибрик захитила воде
Па по башти ђуле заливати оде;

С грана вјетар духну па низ плећи пуге
Расплете јој оне плетенице гуге,
Замириса коса ко зумбули плави,
А мени се крену бурурет у глави!

Александар Вучо

Рођен је Београду, 25. септембра 1897. године, где је и умро 21. јула 1985. године. Био је српски и југословенски романсијер, песник и надреалиста. Александар Вучо рођен је у трговачкој породици у Београду. Као гимназијалац са седамнаест година (1915), придружио се српској војсци као добровољац и са њом се повукао преко Албаније. Из Драча, измучен страхотама повлачења, као и доста његових вршњака одлази у Француску.

Следеће године се нашао у Ници и тамо завршио гимназију, а затим уписао Правни факултет на Сорбони, у Паризу. Тамо је упознао и своју будућу жену Јулијану Симеоновић и већ 1920. године су се венчали. У Паризу су добили и своја два сина Ђорђа (1921) и Јована (1922). Вучо се са породицом вратио у Београд где је по правилу требало да наследи породичан посао, међутим Вуча је више занимао интелектуални рад и тако је већ 1923. године почео да сарађује са часописом „Путеви“ а затим и за „Сведочанства“. Прву поему објавио је 1926. године под називом „Кров над прозором“ а 1928. роман „Корен вида“. Следеће године изашла је књига „Ако се још једном сетим или начела“.

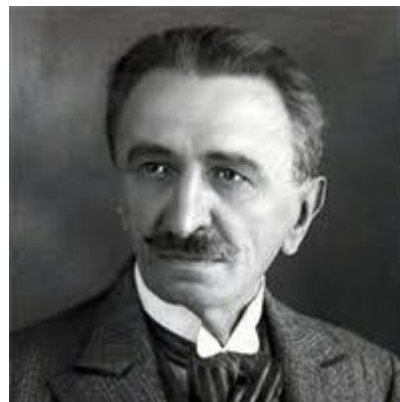
ČUDNOVATI JEDAN SAN

A uoči toga dana usnio je mali Jova
Čudnovati jedan san:
„Pred njime je žuti salon,
U salonu raste trava,
Krava nosi dva šešira,
Jedan šešir crni oblak,
Drugi šešir beli barjak;
Krava nosi dva peškira,
Jedan peškir bleđi grobar,
Drugi peškir džokej modar;
Krava nosi dva tanjira,
Iz jednoga vefar svira,
Iz drugoga kao kiša,
U suzama od papira
I od nekog mekog pliša
Strmoglavce pada Mira.“

(Odlomak iz poeme **PODVIZI
DRUŽINE „PET PETLIĆA“**)

Бранислав Нушић

Рођен је у Београду, 20. октобра 1864. године, а умро је Београду, 19. јануара 1938. године. Био је српски књижевник, писац романа, драма, прича и есеја, комедиограф, зачетник реторике у Србији и истакнути фотограф аматер. Такође је радио као новинар и дипломата.

Још као гимназијалац завршног разреда постао је члан Бачке дружине "Нада". Његов први књижевни рад представљале су песме, од којих су две објављене у „Надином” алманаху. Своје песме касније је објављивао и у „Голубу” — листу за српску младеж 1879. године. Када је напунио 18 година, законски је променио своје име у Бранислав Нушић. Са дванаест година бежи од куће, како би се придружио српској војсци у Српско-турском рату, али га градски пандур убрзо враћа кући. Касније је учествовао у кратком двонедељном Српско-бугарском рату 1885. године, као добровољац.

Његова најзначајнија дела су: једночинка- „Аналфабета“, комедије- „Народни посланик“, „Сумњиво лице“, „Пут око света“, „Госпођа министарка“ и „Општинско дете“...

„Леле мене одсад па довека
Ће погибо', за бога милога,
Ни у боју нити на мегдану,
Нит' од пушке, нити љута ножа,
Већ од руке професора Луке,
Са проклета латинска језика!“

Бранко Радичевић

Рођен је у Броду на Сави, 28. марта 1824. године, а преминуо је у Бечу 1. јула 1853. године. На рођењу је добио име Алекса, које ће, пред објављивање прве збирке песама, променити у Бранко. Студирао је права у Бечу и дружио се са Вуком Стефановићем Караџићем и његовим сарадницима. Бранко Радичевић је поред Јована Јовановића Змаја и Лазе Костића био најзначајнији песник српског романтизма.

Породица му се 1830. године преселила у Земун, где је Бранко завршио пет разреда српске (1830—1832) и немачке (1832—1835) основне школе. У гимназију у Сремским Карловцима се уписао 1836. године. Након завршених шест разреда у Сремским Карловцима, седми и осми разред је завршио у Темишвару, где му је отац био премештен 1841. године.

Његова најпознатија дела су: „Кад млидијох умрети“, „Ђачки растанак“...

ПЕВАМ ДАЊУ, ПЕВАМ НОЋУ

Певам Дању, Певам Ноћу
посвећено Мини Караџић
Певам дању, певам ноћу,
певам селе, што год хоћу;

И што хоћу, то и могу,
само једно још не могу:
Да запевам гласовито,
гласовито, силовито,
да те дигнем са земљице,
да те метнем међ' звездице.

Кад си звезда, селе моја,
да си међу звездицама,
међу својим, селе моја,
милим сестрицама.

Бранко Ћопић

Рођен је у селу Хашани 1. јануара 1915. године, свој живот завршава 26. марта 1984. године бацивши се са Београдског моста. Бранко Ћопић био је српски и југословенски књижевник. Писао је поезију, приповетке и романе, а прославио се својим причама за децу.

Завршио је филозофски факултет у Београду. Родитељи су му се звали Вид и Соја, а супруга Богдана Илић- Ћопић. Квалитет његових списа довео га је до укључивања у школски програм основних школа. Прву причу објавио је 1928. године, а прву приповетку 1936. године.

Најважнија дела која је написао су: „Орлови рано лете“, „Башта слезове боје“, „Јежева кућица“, „Доживљаји мачка Тоше“, „Магареће године“...

МАЈКА

Већ морнар Месец пучином једри,
накрај му ноћи лука.
На меку косу дечака снена
спушта се топла рука.

Смешка се дете, живот је бајка.
Чува га, пази вољена мајка.

Дечак је снове сањао страшне,
буди се, тражи спас.
Из ноћне таме, спремно и будно,
јавља се мио глас.

Залуду тмина јуриша глува
кад мама добра дечака чува.

Јутарње сунце кроз прозор вирну,
у собу зраком крочи.
Прену се дечак. Ко ли га гледа?
То су мамине очи!

Путују дани у сјајном низу,
када је мама рођена близу.

.....

Нарашће дечак, постаће човек,
време ће најзад повити стас,
ал ће се вечно памтити рука,
мамине очи и мио глас.

Војислав Илић

Рођен је у Београду 20. априла 1860. године, где је и преминуо 2. фебруара 1894. године. Био је болешљив од детињства и слабо је марио за учење, похађао је основну школу „Вук Караџић“ у Београду, код учитеља Милана Стојковића. Његовом даљем образовању посебно је помогло то што је њихова кућа била место у којем су се окупљали многи песници, писци и уметници тог времена.

Ту је упознао и ћерку Ђуре Јакшића, којом се касније оженио. Похађао је затим Палилулску а касније Другу београдску гимназију. Први разред гимназије је понављао чак три пута, за три године. Школу је напустио после трећег разреда гимназије, када је започео четврти – због слабог успеха. Учествовао је као добровољац у Бугарском рату 1885. године, када је заједно са Браниславом Нушићем био у Јагодини. Године 1887. ступио је у службу као коректор Државне штампарије, а први пут је добио државну службу 14. јануара 1889. године. Примљен је за дијурнисту Министарства спољних послова, под условом да живи у Солуну и тамо за потребе службе учи турски и арнаутски језик.

АНЂЕО МИРА

Ноћ дубока влада, и све живо спава;
На староме торњу поноћ откуцава.

И у том часу са гранчицом крина,
Анђео се спусти са рајских висина.

Све поспало ћути, нико се не буди;
Не виде га звери, не виде га људи.

Ал' осећа грање – па се тихо свија;
Осећа га лахор – па тихо ћарлија.

И Анђео Мира, кроз дубоку таму,
Спусти се пред олтар у пустоме храму.

Па прекрстив руке на блажене груди,
Рујну зору чека да небом заруди...

Вук Караџић

Рођен је у Тршићу, код Лознице, 6. новембра 1787. године, умире у Бечу, 7. фебруара 1864. године. Био је српски лингвиста, филолог, антрополог, књижевник, преводилац и академик. Вук Стефановић Караџић је најзначајнији српски лингвиста XIX века, реформатор српског језика, сакупљач народних умотворина и писац првог речника српског језика. Најзначајнија је личност српске књижевности.

Не

Учествовао је у Првом српском устанку као писар и чиновник у Неготинској крајини, а након слома устанка преселио се у Беч, 1813. године. Писање и читање је научио од рођака Јевте Савића Чотрића, успевши да се упише у Карловачку гимназију, он одлази у Петрињу, где је провео неколико месеци учећи немачки језик. Касније стиже у Београд да упозна Доситеја Обрадовића, ученог човека и просветитеља. Уврштен је у списак 100 најзнаменитијих Срба.

Најзначајнија Вукова дела: „Српски речник“, „Црна Гора и Црногорци“...

ДЈЕТЕТУ

Паде листак дрењине
Усред чаше ђечине.
Да је знала дрењина,
Да је чаша ђечина,
Врхом би се повила,
Па би чашу попила.
И око и чело
Све нам весело!

Горан Петровић

Рођен је у Краљеву, 1. јула 1961. године, а умро је у Београду, 26. јануара 2024. године. Био је српски књижевник и академик. Један је од најзначајнијих и најчитанијих савремених српских прозаиста. Био је редовни члан Српске академије наука и уметности. Радио је дуго као библиотекар у огранку градске библиотеке у Жичи, педесетак метара од манастира Жича. Петровић је био везан за ћирилицу и своје књиге је објављивао на ћириличном писму.

Писао је углавном кратку прозу и романе. Његови романи и збирке прича објављени су у преко сто тридесет издања, од чега шездесет издања у преводу на руски, француски, италијански, шпански, немачки, пољски, бугарски, словеначки, македонски, енглески, мађарски, чешки, словачки, белоруски, грчки, холандски, арапски и персијски језик. Двадесетак његових прича је заступљено у антологијама српске приче у земљи и иностранству.

Његова најпознатија дела су: „Савети за лакши живот: роман уз кафу“, „Острво и околне приче“, „Све што знам о времену“, „Све што знам о времену“ ...

ЗА ЛОКНИЦУ

Она каже, па ја не умем да маштам!
Свашта, рекох. Потруди се.
Не иде ми, не знам, рече...
Гледам је и мислим се, ти си бре машта.
Да могу, не бих те лепше замислио
него што јеси.
Верујте ми,
она има најнемирнију косу коју свет може имати.
Не, није то оно детиње немирно,
то она вешто крије у очима.
Та коса,
личи на крдо дивљих коња у галопу.
Сила!
А кад прича, о, тада настаје права магија.
Убеђен сам,
да лично Ђавола може натерати да се замисли.
Могао бих овако докле имам снаге,
али, лепше је ипак, кад се жмури.
(У глави су крила).

Гроздана Олујић

Рођена је у Ердевику у Војводини 30. августа 1934. године, а преминула је у Београду 16. марта 2019. године. Студирала је енглески језик и књижевност. Писала је романе, бајке и преводила . Добитник је великог броја књижевних награда, као и данског витешког ордена Данеборг за заслуге у књижевности.

Међу њеним цењеним делима, посебно се истичу: „Гласам за љубав“, „Дивље семе“, „Гласови у ветру“, „Дечак и принцеза“, „Принц облака“, „Седефна ружа“, „Светлосна врата“ и „Златни тањир“...

НЕБЕСКА РЕКА

„...Где је све нису тражили, где све нису завирили: и у шуму, и у камењар, и у пећину, и у густиш! Али, малој реци ни трага! Мајка свих река већ хтеде да нареди ново трагање, кад осети да киша лагано престаје и чу задивљени крик неке птице:

— Погледајте! Велика речна мајка с муком подиже главу увис, и рече:

— Не тражите је више!

Преко читавог неба, сва блистава, као шарени лук, путовала је мала река. Један крај лука дотицао је врх планине, други је нежно зарањао у море, али она сама није припадала ни планини ни мору. Била је небеска река. Назвали су је дуга.“

Густав Шваб

Рођен је 19. јуна 1792. године у Штутгарту, а преминуо је 4. новембра 1850. године у родном граду. Био је немачки писац, издавач, пастор и гимназијски професор. Похађао је гимназију у Штутгарту. Током студирања Густав Шваб је основао књижевни кружок у коме је окупљао младе књижевнике.

Познат је по својим причама из класичне старине у којима је на потпуно нови и другачији начин дочарао ликове и догађаје античких времена и то га је уврстило међу најзначајније дечије књижевнике у Немачкој и остатку Европе. Током 1850. године се разболео, а како је наведено у списима тога времена, преминуо је.

Његова најпознатије дело је: „Најлепше приче из класичне старине“.

ПРОМЕТЕЈ

„...Зевс одржа ријеч: пошаље окованом Прометеју орла који је као свакодневни гост смео кљувати његову јетру, која би, изгризена, увијек поновно нарасла. Муке његове нису смеле престати док се не појави заменик који би се добровољно предао смрти и тиме се у неку руку понудио да буде његов заступник.

Напокон је несретнику освануо дан ослобођења. Пошто је Прометеј већ вековима трпео страшне муке висећи на стени, наиђе онуда Херакле путујући к Хесперидама по златне јабуке. Кад је видио унука богова где виси на Кавказу, и кад се понадао да ће му његов добар савет бити од користи, сажали се на његову судбину, јер је видео како орао седи на коленима Прометејевим и кљује јетру несрећнику. Он одложи палицу и лављу кожу, напне лук, одапне стрелу и скине страшну птицу с јетре мученикове. Нато му одведе окове и поведе ослобођеног Прометеја са собом. Али да би се услов краља богова испунио, постави му за заменика Кентаура Хирона. Да ипак Зевсова осуда, којом је Прометеја на много дуже време осудио на стену, не би ни тако остала неизвршена, морао је Прометеј трајно носити гвоздени прстен у коме се налазио каменчић с оне кавкаске стене. Тако се Зевс могао дичити да његов непријатељ још увек живи прикован уз Кавказ.“

Данијел Дефо

Рођен је у Лондону 13. септембра 1660. године где је и преминуо 24. априла 1731. године. Био је енглески писац, новинар и памфлетиста. Он је сматран једним од најранијих заговорника енглеског романа и помогао је популаризацији форме у Британији са другима као што су Афра Бен и Семјуел Ричардсон.

Био је плодан и свестран писац, написао је више од три стотине дела, књига, памфлета и журнала - о различитим темама. Више година бавио се грађевинским пословима у Корнхилу, а потом је постао и власник циглане у близини Тирберија у Есексу. Прва сатира коју је написао била је „Прави Енглеz“. Иако је била уперена против високог енглеског племства, у први мах била је лепо примљена и донела му похвале и корист. Написао је више од хиљаду и двеста стихова како би исмејао национални мит енглеског племства. Извргнуо је руглу све чега се дотакао, не штедећи ни главног судију Крвавог суда, Џефрија Џефриса након његове смрти.

Његова најзначајнија дела су: роман „Робинсон Крусo“, „Мол Фландерс“, „Пуковник Чек“ и „Роксана“.

Робинсон Крусo

"... Колико често, у току наших живота, зло које сами највише настојимо да избегнемо, а које, када упаднемо у њега, најстрашније нам је, често је управо средство или врата нашег избављења, кроз које једино можемо бити поново подигнути из недаћа у које смо упали..."

Данило Киш

Рођен је у Суботици, 22. фебруара 1935. године, а умро је у Паризу, 15. октобра 1989. године. Рано детињство проводи у Војводини. Завршио је Филолошки факултет у Београду. Био је српски и југословенски књижевник и академик. Киш је био романописац, есејиста, критичар, преводац и дописни члан. Сматра се једним од најзначајних српских књижевника века.

20.

Најзначајнија дела: „Опроштај с мајком“, „Сјутра“, „Одјек из дјетињства“, „Сусрет с мајком“ и „Црвени

бик“...

Рани јади

„ ...Историју пишу победници. Предања испреда пук. Књижевници фантазирају. Извесна је само смрт...“

„...Нису опасне све књиге, опасна је само једна...“

Дејан Алексић

Рођен је у Краљеву 1. маја 1972. године. На књижевну сцену ступа средином деведесетих, са првим објављеним делом у 22. години. Побеђује на Фестивалу поезије младих у Врбасу 1995. године. Његове песме су уврштене у бројне зборнике и антологије, а превођен је на енглески, немачки, норвешки, бугарски, грчки, македонски, мађарски, словачки, словеначки и русински језик.

Поезија Дејана Алексића најчешће се карактерише као неосимболистичка, иако је ово сврставање одвише грубо за специфични израз његових дела. Врло често користи класичне форме и облике са посебним интересовањем везаним за питање односа форме и садржине, што се посебно огледа у потреби да пише у везаном стиху, иако то није чест случај са ауторима млађе генерације. Дејан Алексић је посебно афирмисан као књижевник за децу и сматра се наследником Душка Радовића, Драгана Лукића и Љубивоја Ршумовића.

Његова најзначајнија дела су: „Пустоловине једног зрна кафе“, „На пример“, „Музика тражи уши“, „Ципела на крају света“ и друге.

ОД ТОГА НИЈЕ БИВАЛО СВЕТЛИЈЕ

Да бих могао да заспим
Увек ми је било потребно
Мало светла

У потпуном мраку
Морао сам да остављам расклопљену
Књигу крај кревета

Од тога није бивало светлије
Мада би тама намах постајала
Заводљива пророчица
Пробуђена да нешто каже

Лежао сам у мраку тих уста
На топлом језику постеље
Чекајући да постанем реч

Али пад у сан
Увек би долазио брже
Од пада у говор

Десанка Максимовић

Рођена је у Рабровици код Ваљева 16. маја 1898. године, а преминула је у Београду 11. фебруара 1993. године. Студирала је: књижевност, историју и историју уметности, у Београду. По занимању је била наставница, а у слободно време је писала за децу и одрасле. Преводила је дела са: словеначког, руског, бугарског и француског језика.

Била је најстарије дете оца Михаила, учитеља, и мајке Драгиње. Почетком августа 1933. године удаје се за Сергеја Сластикова. Дана 17. децембра 1959. године изабрана је за дописног члана Српске академије наука и уметности. Најчешћи мотив у Десанкиној поезији била је љубав, и њена реч, однос према свету и филозофија су и сами били песничке природе. Прво признање добила је 1925. године наградом за песму „Стрепња” на конкурс часописа „Мисао”. У Ваљеву јој је подигнут споменик.

Међу њеним делима за децу и омладину издвајају се: „Врт детињства“, „Патуљкова љуљашка“, „Писма из шуме“, „Сунчеви поданици“ и „Ђачко срце“...

Стрепња

Не, немој ми прићи! Хоћу издалека
да волим и желим ока твоја два.
Јер срећа је лепа само док се чека,
док од себе само наговештај да.

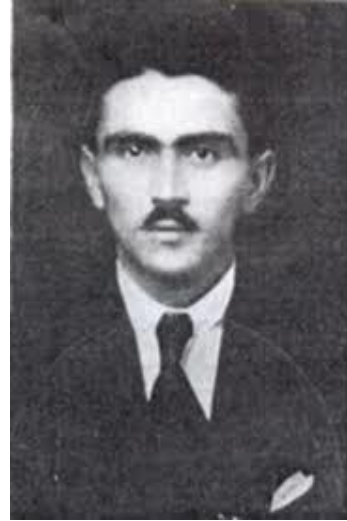
Не, немој ми прићи! Има више дражи
ова слатка стрепња, чекање и стра'.
Све је много лепше донде док се тражи,
о чему се само тек по слутњи зна.

Не, немој ми прићи! Нашто то, и чему?
Издалека само све к'о звезда сја;
издалека само дивимо се свему.
Не, нек' ми не приђу ока твоја два.

Душан Васиљев

Рођен је у Великој Кикинди, 19. јула 1900. године, а преминуо 27. марта 1924. године. Био је српски песник, прозни и драмски писац, један од најзначајнијих српских експресиониста. Основну школу је похађао у Кикинди, а грађанску и учитељску у Темишвару, где му се породица преселила 1911. године.

Пошто му је отац отпремљен на фронт, морао је да преузме бригу о браћи и сестрама. Похађао је школу и радио као писар, а 1917. се пријавио у војску. Позвали су га 1918. и отпремили на фронт на Пјави. Вратио се исцрпљен и са озбиљним знацима маларије и бронхитиса. По повратку у Темишвар затекао је српску војску. Ступио је у службу у команду места, као писар и тумач, а потом као деловођа. Када је српска војска напустила Темишвар, отишао је у Београд.

Написао је око три стотине песама, двадесетак новела и четири драме, али за живота није успео да објави ни једну.

Домовина.

Домовина, то није мртва грудa
која нас гвозденом руком веже,
то је љубав за облак што плови овуда
за песму што се овде разлеже,
љубав за класје што богато буја,
за руже што су по гробљима свеле,
за тресак летњих, бесних олуја,
за тугу птица које се селе
Домовина то су све оне споне
којима нас живот за се спаја,
радост, кад наша звона зазвоне
топлота мајчиног загрљаја.
Домовина, то су: жеље тајне,
магла што преко поља плови,
то су наше бајке бескрајне,
домовина — то су сви наши снови.

Душан Радовић

Рођен је у Нишу 29. новембра 1922. године, а умро је у Београду 16. августа 1984. године. Школовао се у Суботици и Београду. Био је: новинар, уредник разних листова, радијских и телевизијских програма. Писао је: песме, приче, афоризме, драме, хумореске и сценарије за радио и телевизију.

Остао је упамћен и по радијској емисији Београде, добро јутро, на основу које су објављене три књиге афоризама- оштроумних и духовитих мисли. Добитник је најважнијих награда које се додељују писцима за децу.

Његова најзначајнија дела су: „Поштована децо“, „Смешне речи“, „Причам ти причу“, „Вукова азбука“ и „Зоолошки врт“...

Деца

Волите своју децу и кад су крива,
јер ће их живот кажњавати и кад нису.

Туците своју децу чим приметите да почињу да личе на вас.

Живот

У животу је довољно бити паметан само два пута: кад бирате занимање и брачног друга.
Ко оба пута промаши, мора бити паметан целог живота.

Иван Цанкар

Рођен је у Врднику, 10. маја 1876. године, а преминуо је у Љубљани, 11. децембра 1918. године. Био је словеначки књижевник. Завршио је реалку у Љубљани као осредњи ђак. Студирао је у Бечу технику, али је није завршио и потпуно се посветио књижевности. У словеначкој књижевности јавио се песмама и збирком „Еромика“ 1899. године, која је озлоједила конзервативне кругове те је љубљански бискуп Јеглич откупио целу збирку и запалио је. Један је од твораца словеначке модерне књижевности, у савременом политичком животу био је ангажован као социјалдемократа, а његове политичке идеје нашле су одраза у свим његовим делима.

Цанкар бива осуђен на седам дана затвора који је одслужио од 12. до 19. септембра 1913. године. Због тога је и у јесен 1914. године био неколико недеља затворен у љубљанском Граду.

Његова најпознатија дела су: „Шољица кафе“, „Грех“, „Слуга Јернеј и његово право“, „На кланцу“, „Краљ Бетајнове“...

Гријех

„ ... Тиштио га је његов гријех јер се стидио своје мајке. Хтио је и да јој то призна али није. Када је она већ замакла Јожа узвикну- Мајко! Она се осврнула и тако се и опростише.

Отишао је кући, сјео на велики свежањ што му је мајка донијела , сакрио лице рукама и јако заплакао.

Гријех је лежао на његовој души и све сузе исплакране нису га могле опрати...“

Иво Андрић

Иво Андрић рођен је у Доцу код Травника 9. октобра 1892. , а свој живот завршава у Београду 13. марта 1975 године. У Вишеграду проводи своје драгоцено детињство, и завршава основну школу. Студирао је у Загребу и Кракову, дипломирао и докторирао у Грацу. Други светски рат проводи у Београду пишући нека најзначајнија дела. Поред писања разних дела био је члан Српске академије наука и уметности.

Добитник је великог броја награда, међу којима се посебно истиче Нобелова награда са књижевност коју је добио 1961. године. За време боравка у Сплиту, у јулу 1914. године, ухапшен је и затворен у тамницу у Шибенику, а потом у Марибору, где је остао до марта 1915. године. Због болести плућа, одлази на лечење у Загреб, у болницу Милосрдних сестара. Почетком октобра 1919. године, почиње да ради као чиновник у Министарству вера у Београду.

Најважнија дела која је написао су: „На Дрини ћуприја“, „Травничка хроника“, „Проклета авлија“, „Госпођица“ и недовршен роман „Омер-паша Латас“...

На Дрини ћуприја

"Заборав све лечи, а песма је најлепши начин заборавља, јер у песми се човек сећа само онога што воли."

"Све може бити. Али једно не може: не може бити да ће посве и заувек нестати великих и умних, а душевних људи који ће за Божју љубав подизати трајне грађевине, да би земља била лепша и човек на њој живео лакше и боље. Кад би њих нестало, то би значило да ће и Божја љубав угаснути и нестати са света. То не може бити."

"Није довољно једној ствари окренути леђа, па да престане да нас мучи и гони."

Игор Коларов

Рођен је у Београду 18. јула 1973. године, а преминуо 12. маја 2017. године. Био је српски књижевник. Један је од наших значајних савремених писаца за децу. Добио је велики број књижевних награда за своја дела.

Његова најзначајнија дела су: „Аги и Ема“, „Мали принц“, „Кућа хиљаду маски“...

Аги и Ема

„...Ема је једном рекла: Чак и када би знао сва правила на свету, о томе како живети, твој живот би нашао начин да се прелије изван тих оквира и спусти у тебе тајну која те начини толико лепим...“

„...Живот је нешто што у почетку не може да се разуме, а касније још мање...“

Јован Јовановић Змај

Рођен је у Новом Саду 24. новембра 1833. године, а умро је у Сремској Каменици 1. јуна 1904. године. Био је српски песник, драмски писац, преводилац, уредник и лекар. Сматра се за једног од највећих лиричара српског романтизма.

По занимању је био лекар, а током целог свог живота бавио се уређивањем и издавањем књижевних, политичких и дечјих часописа. Јован Јовановић Змај је изабран за првог потпредседника Српске књижевне задруге и израдио је њену ознаку.

Његове најзначајније збирке песама су „Ђулићи“ и „Ђулићи увеоци“, прва о срећном породичном животу, а друга о болу за најмилијима.

Лаж

Да је плитко дно у лажи,
То већ свако зна.
Ја бих о њој друго рек'о
Да и нема дна.

Јер коме се год у њојзи
Купат допадне,
Данас, сутра, прикосутра
У њој пропадне.

Љубиша Ђокић

Рођен је у Даниловграду 27. октобра 1929. године, а умро је у Београду 7. септембра 1996. године. Био је српски и југословенски редитељ, драмски писац, драматург, сценариста, универзитетски професор. Дипломирао је на Филозофском факултету и Позоришној академији у Београду.

Књижевни рад је започео као дечји песник, да би потом почео да пише драмска дела, а највише бајке, такође за децу. Своје прве радове је у почетку објављивао у разним часописима. Осим књижевног рада, радио је и сценариста и редитељ. Први професионални редитељски ангажман добио је у Радио-Београду, где је од 1956. године режирао бројне радио-драмске емисије. Као професионални редитељ, режирао је велики број представа у Народном позоришту у Мостару, где је био редитељ од 1958. до 1962. године, а повремено је гостовао на сценама позоришта у Крагујевцу, Сомбору, Зрењанину, Ужицу, Београу и Скопљу.

као

Његова најзначајнија дела су: „Грдило“ и „Биберче“.

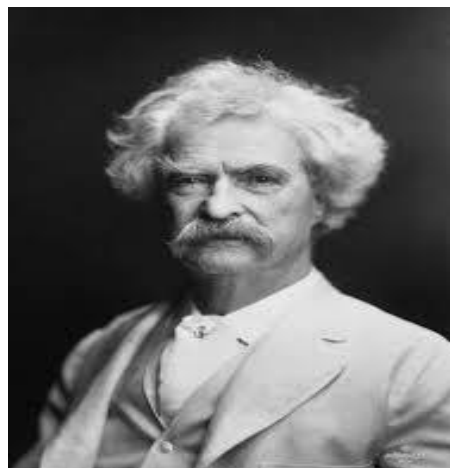

Марк Твен

Рођен је у Флориди 30. новембра 1835. године, а преминуо је 21. априла 1910. године у Редингу у САД-у. Када му је било четири године с родитељима се преселио у место Ханибал, где је похађао основну школу. Након смрти оца 1847. године кренуо је на штампарски занат. Његово право име било је Самујел Лангхорн Клеменс.

Био је добар пријатељ нашег научника Николе Тесле.

Касније је радио као штампар у Кеокуку (Ајова), Њујорку, Филаделфији, Пенсилванији и другде по САД. Потом је био кормилар на пароброду на реци Мисисипи све до почетка Америчког грађанског рата 1861, када је на кратко као добровољац приступио коњици Конфедерације. Због свог рада на броду је добио надимак Марк Твен што у буквалном преводу са енглескога значи пази два. Касније те године придружио се брату на новооснованој територији Невада где је радио у руднику сребра.

Његова најпознатија дела су: „Доживљаји Тома Сојера“, „Доживљаји Хаклбери Фина“, „Јенки на двору краља Артура“, „Живот на Мисисипију“, „Краљевић и просјак“...

Цитати

„Ако немаш шта да кажеш, немој онда ништа ни рећи.“

„Улога пријатеља је да буде уз вас кад грешите. Кад сте у праву сви ће бити поред вас.“

„Књиге о здрављу читајте врло пажљиво. Може вам се догодити да умрете због штампарске грешке.“

Милица Стојадиновић Српкиња

Рођена је у Буковцу, 6. јула 1828. године, а умрла је у Београду, 25. јула 1878. године. Позната је и по уметничком имену Српкиња зато што је била је српска књижевница. Милица је у образовању била самоука, али је вредно учила. Говорила је седам светских језика и свирала је гитару. Њена поезија заснивала се на родољубљу, а надахнути стихови донели су јој велику славу. Остала је упамћена по песничком дневнику "У Фрушкој гори", у коме доминирају љубав према српском народу, обичном животу и природи.

Милица Стојадиновић Српкиња је међу првим песникињама које су писале поезију на српском језику. Живела је и стварала у време Вукове борбе за књижевни језик и правопис те, уз Бранка Радичевића и Његоша, припада групи писаца који су ту Вукову борбу за српски језик здушно подржали, у време када је жена била потцењена и обесправљена. Бавила се прикупљањем народне поезије. Пред крај живота прешла је да живи у Београд, где је преминула 25. јула 1878. године, потпуно заборављена од свих, у крајњој беди. Било јој је само 48 година.

ПЕВАМ ПЕСМУ

Певам песму на коју ме
ово тамно облачито вече побуђује:
Звезде се крију
Небо је мутно,
Облаци с' вију
По небу журно. Облаци страшни,
Ах, куда, куда?
Немојте небо
Наткрити свуда! У једном крају
Белога света
С надежом блиста
Сад једна звезда. О, даље, даље
Од звезде оне,
Да ни облачак
На њу не клоне. Да њени зраци
У ноћи овој
Просипљу наду
Мајци тужећој. Која ј' то мајка
Сви је ми знамо,
Јер њену тугу
Давно слушамо.

Милован Глишић

Рођен је у Градцу, 19. јануара 1847. године, а умро у Дубровнику, 1. фебруара 1908. године. Био је српски књижевник и преводилац. Његова рукописна заоставштина налази се у Адлигату.

У његовом селу није било школе, али су га родитељи подучавали, и научили да пише. Овако припремљен, Милован Глишић је у Ваљеву одмах примљен у други разред основне школе. Кад је 1864. уписао Београдску нижу „теразијску“ гимназију, већ је имао седамнаест година. Због немаштине је сам морао да се сналази, а материјални положај се само погоршао кад му је 1865. године умро отац. Потом је започео да учи технику на Великој школи, но после две године оставља технику и учи филозофију на истој школи. Кад је прекинуо школовање, постављен је за коректора Државне штампарије. Глишић је радио разне послове, које је могао да нађе. Иако му је ово одузимало пуно времена, ипак је био добар ђак.

Његова најпознатија дела: „Рога“, „Ни око шта“, „Шило за огњило“, „Шетња после смрти“, „Злослутни број“ и „Глава шећера“...

Глава шећера

„... Ако си који пут нешто туробан и зле воље, а ти само сврати — особито ако тобуде зими и кад је кака жестока мењава — у кафану »Код петла«. То ти је најпречи инајсигурнији лек. У позориште слободно немој ићи, јер можеш после сву ноћпљуцкати и постати зलोљнији. Боље иди ти у кафану »Код петла«. Ту је тек позориште и комедија! Ко год се помоли на врага — изгледа као да се спремио да одигра улогу из какве комедије и то — сваки друкчију улогу... У кафану »Код петла«слегне се цео свет, па готово не само цео свет, него — чак и једно од она »три селавише«. Сав је тај свет разнолик. Нигде нећеш наћи слична ни носа, ни ока, ни капе, нихаљине, ни лица, ни одеће, ни обуће... Све је то у другога друкчије!...“

Милован Данојлић

Рођен је у Ивановцима, код Љига, 3. јула 1937. године, а преминуо је у Поатју, 23. новембра 2022. године. Био је српски књижевник, преводилац и академик. Данојлић је био члан САНУ, председник Српске књижевне задруге од 2013. године и члан оснивач, као и члан Управног одбора Удружења за културу, уметност и међународну сарадњу „Адлигат” у Београду, у коме се налази његов легат.

Основну школу завршио је у родном селу, а ниже разреде гимназије похађао је у малом месту, седам километара удаљеном од његове куће, до кога је свакодневно долазио пешице. Године 1953. сам одлази од куће у Београд и тамо, упоредо са похађањем гимназије, ради разне послове, попут продавања леда и новина, да би себи обезбедио живот. Након завршене гимназије уписао је Филолошки факултет, где је дипломирао на Одсеку за романистику (француски језик и књижевност).

Његова најпознатија дела су: „Урођенички псалми“, „Нолит“, „Београд“, „Недеља“, „Баладе“...

Шљива

Шљива се буди крајем априла,
Развија широка, пребела крила,
На крају села, уврх голети,
Она се спрема да полети.
-Ал' заспи. Пробуди се тек у јуну,
И осети: крошњу, тешку и пуну.
Клонуле, повијене, гране се муче.
Криве се стабла ко во усред вуче.
У јулу, плод се на земљу сруши,
И шљиви ко да лакне на души.
Одскочи крошња увис, ко да је
Побегла из загушљиве неке одаје.
Тако преспава јесен и зиму
Тиха, загледана у даљину.

Милутин Миланковић

Рођен је у Даљу 28. маја 1879. године, а умро је у Београду 12. децембра 1958. године. Био је српски математичар, астроном, климатолог, геофизичар, грађевински инжењер, доктор техничких наука, као и популаризатор науке и физичар. Ванредни професор примењене математике био је од 1909. до 1920. године (осим 1914 - 1918). Био је декан Филозофског факултета школске 1926/27, пионир у ракетном инжењерству, потпредседник САНУ у три мандата почев од 1948, дописни члан ЈАЗУ у Загребу од 1925., директор Астрономске опсерваторије у Београду од 1948. до 1951., члан и реоснивач Комисије 7 за небеску механику Међународне астрономске уније од 1948. до 1953. Године.

Милутин Миланковић је основао планетарну климатологију израчунавањем температурских услова у горњим слојевима Земљине атмосфере као и температурске услове на планетама унутрашњег Сунчевог система (Меркуру, Венери и Марсу).

Најзначајнија Милутинова дела су: „Кроз васиону и векове“, „Успомене доживљаји и сазнања“, „Историја астрономске науке од њених почетака до 1727.“...

Његов најпознатији цитат гласи овако:

„Наша атмосфера, о томе нема сумње, женске је природе, она трепери под жарким пољупцем Сунца, често се наоблачи и намргоди, а кад год хуче, бесни и зипара.“

Михаило Петровић Алас

Рођен је у Београду 6. маја 1868. године, где је и преминуо 8. јуна 1943. године. Био је српски математичар, универзитетски професор, академик Српске краљевске академије и алас.

Завршио је Прву београдску гимназију у периоду 1878-85, у генерацији са Милорадом Митровићем, Јованом Цвијићем, Павлом Поповићем, Василијем Симићем и другим знаменитим личностима, а затим је уписао Природно-математички одсек Филозофског факултета у Београду. Студије у Београду завршио је 1889. године. После тога, у септембру 1889. отишао је у Париз ради даљег школовања и спремања пријемног испита за упис на Вишој нормалној школи, научни одсек. На Сорбони је дипломирао математичке науке 1891. године, а физичке науке 1893. године. Као најбољи студент своје генерације присуствовао је пријему код председника Француске републике 1893, а исто тако и 1894. године.

Објавио је велики број проналазака, научних радова, уџбеника, путописа и један роман - „Роман јегуље“.

Михаило Петровић Алас о научницима који највише брину о томе да се о њима што пре прочује

„Будале! Исцрпљују се у грозници да им се име окачи о велико звоно, а не знају како је слатко радити без те бриге!“ –

Пеђа Трајковић

Рођен је у Котору 16. фебруара 1956. године, а умро је у Јагодини 26. августа 2022. године. Био је српски песник, сатиричар, карикатуриста, илустратор за децу и драмски писац. Завршио је Економски факултет у Београду.

Оснивач је и сценариста првог српског дечјег кабареа „Шарена радионица“ са којим је поставио на десетине кабаретских и позоришних представа. Уредник је и илустратор књижевних часописа за децу „Гороцвет“, „Ризница“ и „Слова на струју“. Поред својих, илустровао је преко 200 књига других аутора. Његова радио драма „Омча“, у режији Милоша Јагодића, номинована је 2011. године за највећу европску награду у тој категорији „PRIX EUROPE“ у Берлину. Самосталне изложбе карикатура и илустрација имао је у Јагодини, Брусу, Нишу, Лазарвцу, Бањалуци и Прибоју. Добитник је великог броја награда за дечју поезију, драмске текстове, илустрације и карикатуру.

Његова најпознатија дела су: „На путу за Оз“, „Шарена радосница“, „Драмчици“, „Све је само грокенрол“, „Од почетка до почетка“, „Уторком у среду“...

КАД СЕ РОДИШ БАШ НА РОЂЕНДАН

Имао си изванредан план
– Да се родиш на свој рођендан.
Неки журе, па збрзају све
И роде се два-три дана пре.

Други касне и много се гњаве,
Па се роде тек после прославе.
А код тебе нема шест, ни пет
– На рођендан дош'о си на свет!

Какав случај, сад се чуде сви,
Твој рођендан а родиш се ти?!
Не ни сестра, ни старији брат,
Већ ти лично, тачан као сат.

Као да си тамо у стомаку
С календаром чукао у мраку.

Стеван Раичковић

Рођен је 5. јула 1928. године у Нересници, а умро је 6. маја 2007. године у Београду. Породица се, због службених премештаја родитеља, често селила, па је Стеван Раичковић основну школу и гимназију учио у Белој Цркви, Сенти, Крушевцу, Смедереву и Суботици. У послератним гимназијским данима у Суботици написао је песму Мајка над завејаним успоменама, која је објављена на страницама Хрватске ријечи 26. децембра 1945.

До 1980. године Раичковић је био уредник у Издавачком предузећу „Просвета“. За дописног члана Српске академије наука и уметности изабран је 1972. године, а за редовног 1981. године. Објавио више од двадесет збирки песама, седам књига за децу, неколико књига есеја. Прву збирку „Детињство“ објавио је 1950. године, да би већ следећом „Песма тишине“, две године касније, био примећен. Раичковићева поезија објављена је на руском, пољском, чешком, словачком, мађарском, бугарском, русинском, албанском, словеначком.

Ти си мој живот видела из близа

Ти си мој живот видела из близа:
Примисо, покрет, реч што нисам реко.
Знала си грч мој и кад стојиш иза.
Слутила моју болест на далеко.

Ти си у моме оку док још гасне
видела прва новог смеха клицу.
А кад се вратим дому уре касне
знала сву причу само по мом лицу.

Седим за столом и не знам свог лика.
Пред огледало залуд ми је стати:
У твоје оку била ми је слика.

Већ пола мојих ствари с тобом труле.
Нико ме сада не зна, нит ће знати:
Из мене зјапи рана место нуле.

Стеван Сремац

Рођен је у Сенти, 11. новембра 1855. године, а умро је у Сокобањи, 12. августа 1906. године. Био је српски писац епохе реализма и академик. Како су његови родитељи преминули док је још био дете, о Стевану се бринуо његов ујак, Јован Ђорђевић, српски књижевник. Стеван Сремац је учествовао у ратовима 1876—1878. године. Школовао се и одрастао у Београду, а почео је касно да се бави књижевношћу, у својим тридесетим годинама.

Био је лепо развијен, са ведрим, веселим очима и руменим лицем. Носио се како се носе немешти и велика господа. Шешир мало наеро, увек обријан и брци уфитиљени. Са нама се мало занимао, иако нас је много волео... Кући је често касно долазио, због чега се, понеки пут, чули псовка и плач, али се он на то није обзирао...

Његова најзначајнија дела су: „Ивкова слава“, „Поп Ђира и поп Спира“, „Зона Занфирова“ и „Лимунација на селу“ по којима су снимљени филмови.

Цитати

„Да је вода добра, не би у њој кркетале жабе, него људи.“

„Где има ватре, мора и дима бити.“

„И месечина може бити поглед на свет.“